

Posudek vedoucího DP

Martin Hlaváč, Osobnost Karla Engliše očima současníků. Diplomová práce. UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2007, 113 s. + obr. přílohy

Martin Hlaváč se osobnosti čelného českého finančního odborníka věnuje s velkým zájmem již po několik let. Nakonec se ji rozhodl zpracovat životopisně, a to se zvláštním přihlédnutím k historickým dokumentům, které se stále chovají v majetku rodiny, či je vlastní František Venkovský, jeden z posledních Englišových žáků. Dále pracoval též s archivními materiály uloženými v Archivu Národního muzea, Archivu České národní banky, Archivu Univerzity Karlovy a Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Dobře zná i vydané prameny stejně jako sekundární literaturu. Ve své diplomové práci, se záměrně nesnaží o to, aby postihl svého protagonistu jako národohospodářského teoretika, s jistou skromností se totiž soustřeďuje na to, aby podal jeho obraz tak, jak Karla Engliše viděli právě jeho současníci. Vhodně k tomu též využívá publicistického materiálu včetně karikatur.

Nicméně však i tento přístup mu umožnil, aby se alespoň na základě sekundární literatury vyjádřil k Englišovu politickému stylu, k jeho sporům s Aloisem Rašínem o deflační měnovou politiku, jeho představám o čsl. měnové politice i jeho koncepci prorůstové daňové reformy, již ovšem podstatně ovlivnila hospodářská krize, začínající v r. 1929. Celkově však Hlaváčova diplomová práce inklinuje k výkladu Englišovy osobnosti prostřednictvím klíčových či méně klíčových komponent jeho života. Z nich nejpropracovanější jsou pasáže o jeho čelné úloze ve finanční politice státu, narážející zejména po Švehlově smrti stále více na stranické zájmy. Dále je to pak jeho více epizodické zasazení se o převezení Máchových ostatků z Litoměřic do Prahy a konečně i Englišova akademická dráha v letech 1945-1948.

Svou práci autor totiž rozdělil do tří oddílů. První se zabývá Englišovými začátky až po jeho vstup do politiky. Druhý přináší jeho meziválečné osudy jako

čsl. ministra financí a guvernéra Národní banky. Ve třetím oddíle se pan Hlaváč zaměřil na období protektorátu, Englišovo vyzdvižení do funkce rektora Univerzity Karlovy v letech 1947-1948 a na jeho poučnou perzekuci. Tyto oddíly jsou rozděleny do jednotlivých kapitol podle chronologického principu. Karel Engliš (1880-1961) se narodil ve slezském poutním místě Hrabyni jako syn řezníka. Rád se tam vracel a po r. 1948 tam byl přinucen žít téměř jako ve vyhnanství. Nakonec v Hrabyni i zemřel. Jako dítě z poměrně skromných poměrů absolvoval české gymnázium v Opavě a následně pak českou právnickou fakultu v Praze, kde navštěvoval národohospodářský seminář Albína Bráfa (s. 22 ann.).

Nebudeme však autora sledovat v tomto životopisném líčení, z něhož vyplývá, že Engliš se musel propracovávat k vyšším metám díky svému nadání, pracovitosti, houževnatosti i užitečným konexím. Autor též konstatuje, že jeho protagonista byl poměrně autoritativní diskutér, jenž byl přesvědčen o logické nezvratnosti svých argumentů. Tuto vlastnost vědce pak přenášel i do státní finanční politiky, v níž však narážel na skutečnost, že jeho věcné či logické argumenty nemusely být vždy rozhodující. Ze závěru Hlaváčovy diplomové práce též vyplývá, že Karel Engliš sice patřil k politické finanční elitě první čsl. republiky, avšak jeho relativně nenáročný životní styl tomuto vysokému společenskému statusu neodpovídal (s. 102 an.). Pan Hlaváč je si též dobře vědom toho, že jeho přístupy k tématu představují v dané podobě výchozí badatelský základ k dalšímu výzkumu. Celkově tedy shrnuji, že napsal čtivou, faktograficky solidní diplomovou práci, kterou rád doporučuji k obhajobě.

velmi dobře

Praha 20. V. 07

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.